

L'ART DEL PAGÈS

Lo patriotisme en Catalunya. (*)

(Acabament)

Tal es en mutilat y apretadíssim resúm la brillant tradició de patriotisme que ha ennoblit á Catalunya baix la inspiració y tutela de sa excelsa Patrona V. M. me dispensará ara que no deslluheixi aquet cuadro, referint en dia tan solemne las infidelitats de que en moltes ocasions nos hem fet reos respecte á nostra Reyna celestial, y que han atret sobre nostres caps inmensos infortunis. Però, encara en mitx d' ells, sa maternal protecció no 'ns ha abandonat; y aquí están ó sinó ben aprop de nosaltres y ben sabudas de tots, las inmortals jornadas del Bruch pera acreditarho. ¡Oh! no: son amor per nosaltres no s' ha desmentit may; y si per ventura nostra correspondencia ha pecat sovint de tébia y mengüada, podem dir, no obstant, que la entrellassém ab totes nostras empresas d' importancia, de manera que, encara las mes prósperas, son consideradas incomplertas per los catalans fins que han sigut coronadas ab una festa de acció de gracias en Montserrat.

¿Y haguera sigut possible no contar ab ella en lo cas present? La vinguda de V. M. á Catalunya, lo grandiós homenatge que en ella ha rebut de totes las nacions d' Europa, la felís inauguració del Certámen Universal del treball y de la pau, y aqueixa inesperada dolsura de relacions, aqueixa tácita suspensió d' hostilitats entre 'ls enconats partits polítichs pera venir tots en admirable concert á oferir á V. M. lleals testimonis de respecte, de simpatía y de admiració per sas virtuts, son

(*) Vegis lo número anterior.

fets massa preciosos, fan ressaltar ab massa vigor nostres sentiments d' amor á Espanya pera que no vinguém á sagellarlos en la Covadonga catalana, al peu d' aquet trono devant lo qual ab molt raríssimas escepcions desde Vifred *lo Pilòs* fins V. M. s' han agenollat tots los nostres sobirans; al peu d' aquet trono que durant deu segles ha inspirat tot lo que de noble, sant y verament patriòtic resplandeix en nostra historia.

Aquí havém vingut, donchs, pera rendir fervorosas accions de gracias y també pera demanar nous favors. Pera que la conciliació dels ànims que ab la presencia de V. M. en Catalunya s' ha iniciat tan felisment, no sia cosa superficial y de passada; sino que arrelhi sobre las bases eternament inmutables de la fé y de la virtut: de la fé, mare generadora de la nacionalitat espanyola; y de la virtut, forsa única capás de contrarrestar las bojas ambicions, los egoismes y la desenfrenada codicia, que son la causa de las nostres desgracias. En V. M. està personificada la conciliació sobre 'l trono de las brancas austriaca y borbónica, qual dissentiment en lo passat segle feu vessar á torrents la sanch espanyola. Puga V. M. en lo present comensar los fonaments d' altre conciliació molt mes important y gloriosa, que reuneixi á tots los espanyols honrats baix una mateixa senyera. Aquesta es la necessitat social vuy dia mes premiant per la nostra pàtria y á satisferla deuen dirigir-se tots los nostres treballs y las nostras súplicas, acudint á la munificentíssima Patrona, que en tots temps, segons havém vist, nos ha ajudat en las empresas verament nacionals.

Senyora: durant lo sant sacrifici que vá á consumarse, y en la devota peregrinació á la Santa Cova que després d' ell aneu á fer, V. M. pregará per Espanya: nosaltres pregarém per V. M., per S. M. lo Rey y per tota la Reyat familia. Esperém molt de las oracions de V. M. porque pujarán al cel embaumadas ab los angustiosos sospirs de la viuda, ab la irresistibile valor de la ternura maternal y ab la puresa d' intenció y perfúm de virtuts de la Regina cristiana. Per nostra part pregarém fervorosament porque aquestas virtuts, aquesta ternura y aquellas angunias tingan sobre abundant recompensa, omplenantla lo cel de prosperitats, assistintla sempre l' angel del bon consell y concedintli en la educació de sos fills un acert y un éxit que, dintre pochihs anys, siguin pera V. M. sa mes esplendent corona de gloria en aquest mon. Gloria que 's reflectirá entera sobre Es-

panya; perque 'ls Reys no poden ésser grans y felissos, sino á condició de fer tals als pobles que 'ls están confiats. Escolti la benvolgudíssima Patrona de Catalunya nostres vots y que 'ns obtinga la gracia divina perque sa realisació 'ns serveixi de mérit á la fi de conseguir l' etern premi, que á tots desitjo.

AMEN.

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÓMICA Y BIBLIOGRAFICA.

Com mes aném, menos valém.

Ja ho veyéu pagesos y contribuyents; la campanya llegendativa y económica ha tocat al seu terme y no hem avansat un pas en nostres apuros y en nostras peticions.

Los somnis económicos y las aberracions d' alguns Ministres s' han overt pas á pesar dels esforços llohables y dignes d' aplaudiment d' algunas Corporacions y particulars.

Es precis convences; lo que passa entre nosaltres passa en la Cort; allá las influencias ho son tot y se sacrifica al negoci fins lo pervenir de nostra producció agrícola; los disbarats que 'l Govern ha realisat fins ara comensan á donar son resultat en los centres productors y la regió catalana, victima com las demás d' aquestas genialtats y d' aquestas manyas espirará aviat, vejent entregadas sas propietats al fisch y sos fills posats á punt de perdre 'l pá de cada dia.

Lo Ministre colocat en las alturas, desde ahont fa negocis com lo de la tabacalera, veu als pagesos de las regions espanyolas petits, tontos, insuficients, com engrunas sens importancia y aferrats á desdixada tradició; però en aixó sa senyoria mira per falsas ulleras y no ha de trovar disculpas, ni aixó es cert, ni hi ha que unir lo sarcasme á la palmada; fagilshi cas, que ells compliran com bons.

¿Peró, á que vé tornar á lo mateix y repetir fins á no poder mes tots los dias lo que té olvidat tot lo mon? Ja han quedat aprobats per lo Senat los pressupòsits, que es lo que s' esperava pera poder passar á gust la temporada de banys, y ja podém nosaltres esperar tránquils al núvol de recaudadors y empleats, que 's preparan pera treurens los cuartos cayent sobre nostres camps y vinyas convertits en altres *filoxeras* y emportantsens fins los arreus.

Se necessita un gran *tupé* pera parlar tan á la descarada com ho fan los que diuen *que hi ha necessitat d' introduhir las grans economías que espera ab ánim la opinió pública; que se ha acordat activar la construcció d' obras públicas en las comarcas assoladas per las pedregadas y prestar valiosos aussilis als propietaris arruinats per la plaga del mildiu* y finalment, *que no acabará aquest estiu sense que 's traduheixin en fets los beneficis práctichs que necessita 'l país.*

¿Que entenderá, aquesta gent, per país? ¡Y després d' aixó se 'n van lluny á passar un estiu divertit, tan tránquils, com si tal cosa!

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRACTICA.

Cuidado de las máquinas de vapor.

II.

Durant la marxa de la máquina lo maquinista deu vigilarla constantment sens deixarla may, á no ser per curs instants porque durant sa ausència podría succehir que algunas pessas se possessin fora de lloch ocasionant grans danys, ó que 's tinga de parar per qualsevol accident sobrevingut en la fábrica.

Haurá d' esforsarse en sostenir la regularitat en la marxa, aprofitar los moments en que s' utiliza menos forsa per alimentar las calderas y observar ab cuydado 'ls desarreglos que puguin ocorre en los cilindres, las guías, los condensadors y bomba alimenticia prenent en cas necessari las midas que s' indiquen al tractar de las diferentes parts de la máquina.

Lo maquinista ha de posar atenció en los xisquets y xochs que's produhescan en las articulacions de las máquinas per defectes de construcció, per ajustar malament, per haverse gastat y tal vegada romput alguna pessa, sense que per aixó's determini 'l paro de la máquina. Alashoras s' haurán de apretar los visos y xavetas que donan lloch á alló, y cambiar sens espera las pessas gastadas ó rompudas.

Los xochs han d' evitarse ab cuydado, porque casi sempre son causa de la ruptura de pessas á voltas importants de la máquina. La ruptura de pessas principals, com volants, bielas, etc., exigeix per part del maquinista molta serenitat, per quant en fals casos ha de parar la máquina sense perdre temps per eytar lo perill de sa completa destrucció y altres gravíssims accidents.

Durant la marxa 'l maquinista disposará que s' untin los coixinets y demás parts en que hi haja frechs, procurant no s' escalfin aquells, lo qual examinará ab frecuencia.

L' escalfarse los coixinets y demás parts que fregan fá malbé las pessas y las altera en poch temps ocasionant sa ruptura.

Quan los eixos están molt apretats y oprimits en los coixinets ó están poch untats, las parts mes dures ratllan y gastan las demás, separant partícules que fomentan aqueix estat anomenat en francés *grippesvent*.

Se coneix la excessiva escalforde las pessas tocantlas ab la mà ab lo color gris ó bronzejat de las mateixas, ab la ebullició dels greixos, ab la olor d' oli cremat y finalment ab lo xerrich de las pessas que fregan las unas ab las altres.

Aquest excés de calor en los coixinets es provocat:

1.er Per falta d' untar resultant d' un oblit, ó del embús dels conductes per hont s' introduheix la grassa.

2.^{on} Per la dolenta qualitat del metall que pot no esser homogéni ó presentar aspresas.

3.er Per haver montat malament, deixant que 'ls arbres, balancins, bielas, manubris, etc., no estiguin be á escayre 'ls uns ab los altres ó quan hi ha hagut dislocacions.

4.^t Per defectes de construcció, per exemple quan los coixinets no están aixamplats en sa entrada, quan la superfície que frega es massa petita pera la pressió.

5.^t Per la presencia de cossos estranys en los greixos.

6.^è Per estar las pessas massa apretadas.

7.ª Per la ruptura d' un coixinet. (Acabaré.)

SECCIO DE NOTICIAS AGRICOLAS.

Cuestió dels esperits. — Lo conegut industrial fabricant d' ay-guardents de Lleyda don Enrich Lamollay 'l rich propietari de Fondarella, senyor Reñé, que tots los anys consumian en sas fàbricas de destilació d' esperit, mes de 12,000 hectólitros de ví del país, s' han donat los dos de baixa en sas industrias, per las trabas que á la fabricació ha posat la citada lley.

Apart del perjudici que la paralisació de sos artefactes los hi ha de irrogar, recau d' una manera més grave lo dany en los culliters de ví del plá d' Urgell, ahont se provehian pera sas fàbricas, ja que aquets vins no tindrán sortida, per ser solzament bons pera la destilació y no pera 'l consum per sa escassa forsa alcohólica.

Alemania recompensa ab fortas primas d' exportació á sos alcohols industrials. Espanya castiga 'ls naturals ab 75 céntims de peseta per grau ¿Si avans podian aquells, pagant 20 pesetas per hectólitre en nostras aduanas, competir ab los nostres, que no succehirá avuy si aquestosse recarreganen 75 céntims?

De per tot arreu se reben noticias desconsoladoras del mal efecte produhit per la nova lley sobre alcohols. En molts punts se tem un conflicte si no s' arriba á un acort satisfactori, donchs fora segura la ruina de la vinicultura.

Es aquesta una cuestió que ha tingut lo dó de remoure 'ls *esperits* de culliters, industrials, fabricants, comerciauts y demás estaments que tenen relació ab un assumpto de tanta trascendencia pera 'l país en general.

Pressechs. — La abundancia de pressechs que han entrat en los mercats de Barcelona, fa que 'ls millors hagin arribat á vendre's á cinch céntims

Ramié. — En la última sessió de la Academia de Ciencias de París s' ha llegit una carta de Mr. Nandin, académich y director d' un laboratorí en Antibes, donant compte dels magnífichs resultats que ha obtingut en sas probas ab la ramié.

Aquesta planta filera, y á la vegada forratjera (la ramié verda) está despertant tant interés á Fransa que, per ordre del ministre d' Agricultura, lo dia 15 d' agost comensarán las probas ab las máquinas de despellar, y si corresponen á lo que 'ls agricultors esperan, s' empondrá desseguida en gran escala lo conreu de la ramié.

MERCATS FIRAS Y CULLITAS.

Costa de Llevant. Pochs anys tan desgraciats havian vist nostres pagesos per lo que respecta á la venda de la taronja. Casi la majoria de taronjerars ostentan encara son fruyt que ningú compra y que si 's compra se paga de 9 á 12 pessetas lo miler y si 's porta als mercats apenas trova aceptació. De seguir aixó d' aquesta manera es impossible lo conreu de las hortas. Discorrent sobre 'l particular alguns pagesos suposan que las plassas están escarmentadas per haver rebut al començament de la cullita gran quantitat de taronja de mala qualitat, y ara temen sempre 'ls comerciants veures enganyats, donchs crehuen que las glassadas del hivern feren malbé per complert aquell fruyt, lo que no es exacte. Per regla general, la taronja d' aquesta comarca es sucosa, dolça y gustosíssima, y per tan digna es de tota estima y mereix alcansar bon preu. Sols faltava aquest contratemps pera fer mes crítica la situació de nostres pagesos.

Aixís ho diu nostre colega *La Aspiración Rural* de Canet de mar.

Cullitas de Gandesa.—Han terminat las operacions de la sega de cereals, qual cullita, (may d' importancia en aquell país), no passará de regular.

Los oliverars que no sufriren ab las glassadas del mes de Janer, ostentan abundant fruyt, que es fácil arribi á felis terme, suposat que l' arbre té molta sahó.

Continua bé l' aspecte de la cullita d' admetlla, y encara que aquest any no será molt abundant, suplirà moltes necessitats per ser la primera que proporciona metálich.

Los vinyats en inmillorable estat, ja per sa frondositat y sa aspecte, aixís com per la abundancia de rahims que ostentan, promettent una bona cullita, si contratemps atmosféricchs no la fan malbé.

Com aquell país depen de várias cullitas, y per alló de que molts poch, fan un molt, aquest any pot ser de regulars rendiments.

Continua no interrompuda la sortida de vins, quals preus va-

rian desde 20 á 26 pessetas. Ab destí á Fransa, ha venut Jon Antoni Monné 400 cargas de molt bona classe, donchs tenia 16 graus.

Gandía.—La proba feta aquest any d' enviar tomátechs al mercat de Lóndres, ha resultat desastrosa. Ho sentim, perquè nostre país necessita cada dia més nous mercats en los que puga col·locar sos fruyts.

També diuhen que darrerament s' ha venut la pansa á 25 y fins 30 pessetas, preu molt mes alt del que obtingué la majoria dels culliters, que 's vejeren obligats á cedirla á quinze pessetas lo quintá.

Ordis (Gerona).—Diuhen al *Semanario de Figueras*, que en la citada població, además de grillarse 'l blat en las garberas, las quals de lluny semblan verdas, un vent de ponent va fer caure l' abundantíssim fruyt que tenian los olivers, podent considerarse perduda per allá la próxima cullita d' oli.

Reus.—Los vinyats ostentan abundantíssims rahims, segons diuhen de dita comarca.

Los que no tenen cap senyal de malaltia, están al present ben desenrotllats y molt sans; però se tem ab fonament que 's desenrotlli ab forsa la terrible malaltia del *mildiu*, donchs s' observa bastant dita plaga, y com los pagesos se mostrin descuidats en los tractaments, es de creure adquireixi aquella major forsa que altres anys.

Tarragona.—Lo mercat del dimars fou de molt poca importancia, los preus se sostingueren los mateixos dels anteriors mercats y las transaccions foren casi nulas.

Tortosa.—Los culliters de ví mantenen la mateixa fermesa que tenim avisada per las classes bonas que necessita 'l comers, havent quedat casi agotadas las existencias en alguns punts, abundant no obstant las inferiors, que no tenen aplicació á aquest objecte, qual demanda es enterament nula.